

Les contradiccions que deixa Joan Pau II

Jo sóc ateu. Però valore molt el paper de la religió en les societats humanes. Per això he seguit amb una especial atenció la llarga agonia del papa Joan Pau II i la complexitat de la seua figura, que s'ha manifestat també en la seua mort. Avui crec que s'ha de reconèixer la gran capacitat de lideratge que el papa Wojtyła havia estat capaç de sostenir. Però sense negligir que el cost ha estat molt dur. De totes les esglésies possibles que podem tenir a la primèria del segle XXI, la que tenim ha expulsat les visions més obertes i progressistes sense gens de pietat i sense gens de voluntat de diàleg.

Jo sóc ateu. Però valore molt el paper de la religió en les societats humanes. He après a fer-ho amb els anys i gràcies al contacte amb molta gent magnífica, que de la religió, de creure en alguna cosa, treu la força per a assumir els seus envits personals o col·lectius. Per això he seguit amb una especial atenció la llarga agonia del papa Joan Pau II i la complexitat de la seua figura, que s'ha manifestat també en la seua mort. Joan Pau II era un home difícil de preveure. I jo tendesc a trobar interessant aquesta mena de persones, més que no les previsibles. Perquè sovint, però no sempre, aquesta imprevisibilitat indica una capacitat de pensament propi i d'insubmissió als criteris generalitzats. El mateix papa que s'oposava de forma valenta a la guerra de l'Irac condemnava milions d'africans amb la proscripció de l'ús lliure del preservatiu. No és fàcil d'entendre, però crec que tampoc no s'hi val, a accentuar la caricatura. Aquests dies hem assistit a un procés, supose que impossible de frenar, de pràctica santificació del cardenal Wojtyła. La mort, sovint, té aquestes coses: és el moment que es fa més difícil de discutir. Sobretot quan parlem d'una persona com Joan Pau II, que ha estat un dels actors principals de l'escena mundial d'aquests darrers vint-i-cinc anys. Supose que amb el pas del temps la seua figura prendrà una dimensió més ajustada, que sumarà a les seues virtuts els seus defectes. Ahir a la tarda, al camp del Barça, algú va interrompre el minut de silenci en la seua memòria cridant: 'Però si era un feixista!' Massa fàcil. Joan Pau II va lluitar amb cos i ànima contra el comunisme i era un anticomunista ferotge. Negar això fóra estúpid. Però després de caure el mur de Berlín hem de recordar també que va escriure algunes de les pàgines més dures que s'han llegit aquests darrers anys contra l'immisericorde funcionament del capitalisme. No veure aquest aspecte de la seua acció política i fixar-se solament en l'altra és injust. Com és injust d'oblidar el papa que es va alçar sense cap dubte en defensa de la Sarajevo 'musulmana' asfixiada pels 'cristians' serbis. O el papa que va defensar la causa palestina en tot moment. Jo crec que els seus defectes principals no varen estar en aquest terreny sinó en el de la concepció de la fe cristiana (i ho dic amb tota la humilitat possible, que per això m'he confessat ateu de bon començament). Com a papa Joan Pau II era un monarca. I un monarca absolut. I no va dubtar a fer ús del seu extraordinari poder, dins el Vaticà i dins l'Església. I si he dit abans que és difícil d'oblidar el papa que es va alçar per Sarajevo, també he de dir que és difícil d'oblidar el papa que va sermonejar agraïment Ernesto Cardenal a Nicaragua, el papa que va combatre amb tota la força que tenia la Teologia de l'Alliberament. Ho va fer per un cert anticomunisme primari? Ho va fer per la pressió de la dreta vaticana, incloent-hi l'Opus, que tant el va influir? Ho va fer per imposar un principi d'autoritat caduc i vell? No ho sé, però no m'agradava, ni m'agrada, aquesta faceta autoritària i estricta de Joan Pau II. Faceta que li va portar a cometre alguns dels errors més greus del seu papat. Per exemple la seua oposició a l'ús dels preservatius. Oposició que l'església africana li va demanar de suavitzar per no condemnar a una mort quasi segura, de sida, milions de joves africans. En això la seua insensibilitat esborrona. Sobretot per contrast amb aquells moments en què manifestava una extrema sensibilitat, com quan es va oposar públicament, als Estats Units, a la pena de mort. L'escassa simpatia de Joan Pau II pel català, per l'església catalana, és un altre punt en contra. Cosa sorprenent, perquè ell sempre s'havia portat com un gran patriota polonès. Aquella missa a Madrid en la qual va regalar les orelles d'Aznar reclamant als joves que s'allunyaren del nacionalisme és un mal record. Per on ho va dir, per la manera com ho va dir i per haver-ho dit davant de qui ho va dir. I per com fou usat allò que va dir. En tot cas, avui allò que crec que s'ha de

reconèixer és la gran capacitat de lideratge que el cardenal Wojtyła fou capaç de desplegar. Però sense negligir que el cost ha estat molt dur. De totes les esglésies possibles que podíem tenir a la primèria del segle XXI, la que tenim ha expulsat les visions més obertes i progressistes sense gens de pietat i sense gens de voluntat de diàleg. Paradoxalment, el diàleg que Joan Pau II proposava fora de l'església no ha existit per als seus. I aquesta és potser la seua més gran contradicció. Al seu successor tocarà ara de superar aquest greu defecte. L'església ha viscut massa anys en un univers del qual era el centre. Ho va perdre tot abruptament i Wojtyła ha provat de ressuscitar-la amb una barreja d'actituds ètiques irreprotxables, d'autoritarisme administratiu i polític i de dogmatisme caduc. La barreja és molt complicada i, si el seu successor no hi posa remei, el cristianisme pot acabar derivant més cap a una església críptica, atrinxerada i radicalitzada en les consignes contra el món que no cap a la institució moderna i situada en la realitat del segle XXI que tots, nosaltres els ateus també, necessitem.

4 abril 2005

Una notícia de VilaWeb.com

Edició GENERAL

<http://www.vilaweb.cat>

[Enllaç permanent](#)